

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

जून् ४, २०२२

पाठः - ४

अङ्काः १००

1) पुल्लिङ्ग-शतृप्रत्ययान्त-रूपं लिखत। (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
गम्	द्वितीया			
रक्ष्	तृतीया			
खाद्	चतुर्थी			
कूज्	पञ्चमी			
निन्द्	षष्ठी			

2) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य शतृप्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत (५)

- पुत्राय अन्नं ददातु । (उपविश)
- बालकैः कोलाहलः कृतः । (क्रीड्)
- अर्चकस्य नाम किम् ? (पूज्)
- सिंहेभ्यः मृगाः भीताः । (आ+गम्)
- छात्रेषु हरिः उत्तमः । (पठ्)

3) रिक्तस्थानं पूरयत (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पितृ	षष्ठी			
महिला	सप्तमी			
कवि	चतुर्थी			
आलय	पञ्चमी			
एतद् (पु)	तृतीया			

4) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

- धावन्
- लेखितुम्
- दत्त्वा
- क्रीडितवती
- पठताम्

5) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. तत् + ज्ञात्वा
- b. तत् + नाम
- c. गुणिन् + जयः
- d. दिक् + नागः
- e. एतस्मिन् + एव

6) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. रुदन्नागतः
- b. सम्पन्नमान्यता
- c. षण्मुखः
- d. पतत्पर्णम्
- e. शङ्करः

7) कृदन्त / लकार रूपं लिखत (१०)

धातुः	कृदन्तः / लकारः	
नृत्	तव्यत्	
धाव्	क्तवतु (पु)	
गै	कर्मणि लट्	
णश	लृट्	
पत्	शतृ पुं	
श्रु	तुमुन्	
कृ	अनीयर्	
सेव्	शानच् (स्त्री)	
पृच्छ्	क्त पु	
क्षाल्य	ल्यप्	

8) सूक्तेः अर्थः लिखत । (३)

अप्रकटीकृतशक्तिः शक्तोऽपि जनस्तिरक्रियां लभते

9) प्रहेलिकायाः अर्थम् उत्तरं च लिखत । (3)

प्रायेण नीचलोकस्य कः करोतीह गर्वताम् ।
आदौ वर्णद्वयं दत्त्वा ब्रूहि के वनवासिनः ॥

10) सुभषितस्य सन्धिच्छेदं तात्पर्यम् च लिखत । (4)

यः प्रीणयेत्सुचरितैः पितरं स पुत्रो
यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत्कलत्रम् ।
तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं यत्
एतत्त्रयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते ॥

11) श्लोकस्य पदविभागः अन्वयं तात्पर्यं च लिखत । (4)

अपर्याप्तं तदस्माकं बलं भीष्माभिरक्षितम् ।
पर्याप्तं त्विदमेतेषां बलं भीमाभिरक्षितम् ॥

12) एकवाक्येन उत्तरं लिखत (७)

- युधिष्ठिरः किमर्थं महान्तम् आनन्दम् अनुभूतवान् ?
- इन्द्रप्रस्थस्य बहिर्भागे कौ परिवारौ मिलितौ ?
- द्वारकानगरं कुत्र अस्ति ?
- रत्नानां राशिः कुत्र आसीत् ?
- श्रीकृष्णेन सह के प्रस्थिताः ?
- श्रीकृष्णः कुत्र गन्तुं निश्चितवान् ?
- विषममसिधाराव्रतं किम् ?

13) लौकिकन्यायं विवृणुत (३)

श्वश्रूनिर्गच्छोक्तिन्यायः

14) संसन्दर्भम् व्याख्यात (५)

श्रीकृष्णो रथादवतीर्य युधिष्ठिरं नमस्कृतवान्

15) मेलयत (५)

a. दीपमूले	- शिवः
b. चत्वारः युगाः	- विष्णुः
c. चतुर्दश-मन्वन्तराणि	- ब्रह्मा
d. दीपाग्रे	- महायुगः
e. दीपमध्ये	- कल्पः

16) श्लोकस्य अर्थः संस्कृत-भाषायां लिखत (२)

अन्नपूर्णं सदापूर्णं शंकर प्राणवल्लभे ।
ज्ञान वैराग्य सिध्यर्थं भिक्षां देहि च पार्वति ॥

17) कर्मणि प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत (३)

- शिशुः क्षीरं पिबति
- अहं नाटकं पश्यामि
- कवयः काव्यानि लिखन्ति
- सर्वे भोजनं खादन्ति
- मम मित्रम् गृहम् आगच्छति
- वयं श्लोकान् पठामः